

Jac: Gordii

1448

Proanathitio adversus indanum Dogma Christiani
Francken

1584. Cracoviae

1.

1018.

4

XXX. E. 167

IACOBI GORSCII PRÆMUNITIO

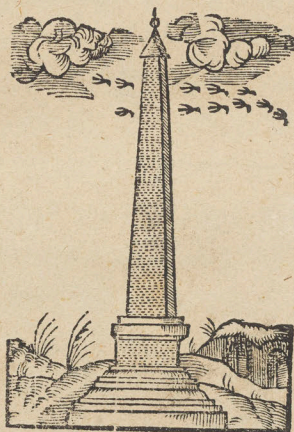
541

ADVERSVS INSANVM DOGMA

Christiani Francken, Deum vnum in substantia,
trinum in Personis blasphemantem. et
Christum mediatorem Dei pa-
tris & hominum ex-
plodentem.

CVM PRÆFATIONE

Ad Reuerendiſſ. D. Andream Patricium Nidecki,
Episcopum Vendeñ. nominatum.

GRACOVIAE

Anno Domini: D. M. LXXXIII.

1447/I

REVERENDISSIMO DOMINO
ANDREAE PATRICIO NIDECKI
Episcopo Venden. nominato.

IACOBVS GORSCIUS SALVTEM.

GO verò Reuerendiss. D. non modò
tibi viro optimo, doctissimo, & rei Ec-
clesiasticæ amantissimo honorem hunc
Pontificium, verùmetiam nostris com-
munibus litteris, quas in te honoratas
video, plurimum gratulor. habes virtutis tuæ, eruditio-
nis singularis tuæ, pietatisque tuæ præmium, non à quo-
uïs, sed à sapientissimo, eruditorum amantissimo, & pi-
entissimo Rege Stephano in te profectum; quod vel i-
pso sacerdotio, quo auctus es, maius esse videatur: nam
quid amplius tibi accidere potuit, quàm ab eo Rege, in
quo natura ipsa optimi & ònibus numeris absoluti Re-
gis formam expresserit, & testimonio de te, & sacerdo-
tio amplissimo ornari, & plane te reluctantem ad hoc
tātum munus recipiendum cogi? Hoc enim in Ecclesia
optimorū Pontificum argumētum fuit, si & optimorum
iudicio, & magnitudinem grauitatemq. honoris recu-
santeis legerentur, absidiq. inuiti imponerentur. Vi-
deo & te munus hoc tibi delatum recusasse, & sapientis-
simum Regem te vrgere, vt gubernacula Ecclesiæ eius,
quam tuis scriptis informasti, & in qua struenda, Salo-
monem

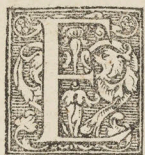
monem egisti, reciperes, eaque dexteritate, qua eam
struxeris, gubernares non cessasse. Habes igitur Reue-
rendiss. D. virtutis, eruditionis, pietatis, religionis def-
fensæ præmium. Habes eum, quem alii hiantes appe-
tunt, vel inuitus, honorem sacerdotii. Habēt litteræ quo
respiciant, quo exemplo suam solitudinem solentur. Vi-
uat sapientissimus Rex noster Stephanus. Viuat claris-
simus princeps noster Ioannes Zamoscius, litterarum &
eruditionis sinceræ, patroni: ijs rerum potentibus, nun-
quam desperare, nec à rebus agendis amoueri litteræ
poterint. Olim hoc erat, olim, cū miseræ negligē-
rentur: cū in aula locus illis nullus relinqueretur, alia-
rumq. artium homines regnarent; quibus inde emotis,
viris eruditis locus, & in Ecclesia, & in tota ratione Rei-
pub. tuendæ, præcipuus datur. nimirum ad Regis ipsius,
principis in omni genere eruditionis atque litterarum
absoluti, exemplum & auctoritatem, tota componitur
Respub. qui nihil se Regno tātum debere iudicat, quā
si partes eius omnes litteratissimis hominibus, commu-
niat. Hinc est, vt Zamoscius videatur multis, haud scio
quā rectè de rebus iudicantibus, solus regnare. Hinc
est, vt aliis ampla sacerdotia, frustra ambientibus, Pa-
triciis, Solicoviis, Rosrasiis, & Baranoviis, vltro, ne
dicam recusantibus defferantur, scilicet, modestia, in-
dustria, pietas, & eruditio ab optimo Rege honoratur.
Est igitur Reuerendiss. D. quod & tibi gratulemur, &
nos, nostraque studia obscura quidem illa, sed sedula ta-
men

men consolemur. Est quod & optimo principi nostro,
& Deo gratias agamus. Est quod meliorem statum Ec-
clesiæ expectemus. Magna pars victoriæ ducis pruden-
tia, maxima salus erudita pietas Episcoporum. ac ne mea
hæc apud te gratulatio nuda & intra verba solum con-
sistere videatur, ad eam Ecclesiam tuam, quam auro e-
ruditionis tuæ extruxeris, gemmisque eloquentiæ tuæ
ornaueris; quàmque structuram tuam summus Ponti-
fex Gregorius xiii. breuibus quidem sed autoritate ple-
nis litteris ad te datis, vt rarum opus, probauit: tuamque
hanc piam sollicitudinē Ecclesiæ Christi vtilem esse te-
status. Ad hanc, inquam, tuam auream structuram pilos
caprarum afferro, qui vel pedibus tuis subiiciantur: nec
dubito animum meum erga te gratū tibi fore, munusq.
leuidentse, & pilo caprino contextum, te pro tua pieta-
te, curaque religionis tibi tradita liberaliter à me rece-
pturū. Cuius muneris mei ratio ea est. Christianus qui-
dam cognomento Francken, natione Germanus, pie-
tatis illa schola, quæ Iesu societatis dicitur, deserta, om-
nibus religionibus & sectis damnatis, nouam ipse fidem
finxit, cum qua cū toto orbe scopis profligaretur, in
nostro hoc Regno vt libertatis arce cōsedit, ludum im-
pietatis, in oppido quodam Chmielnik appellatum, ape-
ruit: iuuentutem corrumpit, ac omni impietatis genere
inficit. cuius doctrinæ quæ sint capita, tabula quam mit-
to, demonstrabit. Quam quidem tabulam, siue hanc an-
te iustum prelium velitationem nostram, propterea ad

te mitto; vt habeas, vnde istius vulpeculas cognoscas, in
tuamque vineam, quam plantandam suscepis non ad-
mittas. Adiunxi ei tabulae praemunitionem ad lectorem,
vnde cognoscat, quae sint incremēta impietatis, & quor-
sum iam deuentum sit, nihilque iam restare videat, nisi
vt insipiens dicat: Non est Deus. Huic igitur tabulae no-
strae te patronum esse volui: libro ipsi, quem in Germa-
niam typis imprimendum misi, Serenissimus Rex cui e-
um dicaui patrociniabitur. Omnia fausta & sacerdotii
amplissimi felicem gubernationem T. R. P. opto. Da-
tum Crac. 18. Augusti. Anno Domini 1584.

IACOBVS

Iacobus Gorski Lectori.

Didit quidam homo vagus, & ex omnibus Europæ regionibus eiectus, nomine CHRISTIANUS Francken, Cracouiæ, in tremendam & venerandam Trinitatem, librum blasphemum, in quo tota fidei Christianæ ratio euertitur, Christus mediator abnegatur, & alia non ferenda Christifidelibus dicuntur; cui libro quidem copiosius respondimus, calumnias fidei, & blasphemias in Deum doctrinas refutauimus. quæ refutatio nostra, quoniam longior est, nec posset absq; magna mea impensa hic imprimi, in Germaniam Typis excudendam eam misi: quem librū, quoniam non tam citò vt vellemus, & vt res ipsa postulat, ad nos rediturum vidimus, Summam totius eius controuersæ & doctrinæ istius Francken horrendæ, capitibus distinctam in tabulam coniecimus; vt te sceleris & impietatis peregrini istius & perfugæ moneremus, ne specie pietatis & commedatione eruditionis suæ tibi imponat, & nullam fraudem suspicantem te decipiat; tegitur enim hic lupus veste ouis; à quo vt caueas moneo. cauebis autem, cum capita quæ in tabula hac ponuntur blasphemix eius cognoueris, vlulantemq; audieris. Vale, & à lupi istius noui perniciofa doctrina caue.

EPIGRAMMA

Pro Reuerendi & disertissimi viri Iacobi
Gorscii Apologia.

*Eloquio, sacrisq; potens Orichonius armis,
 Abripuit collum, Stancare vane, tuum.
 Tullius en alter, facundo Gorscius ore
 Apparat exitium, perfide Francke, tibi.
 Stancarus Arctois profugus consederat oris :
 Hac quoq; Franck tandem constitit exul humo.
 Ille sacrum Ausoniis numen detruserat aris :
 Abdicat hic regno, vi spoliatq; sua.
 Læserat ille pias inhonesto vulnere mentes :
 Subsecat hic summo, brachia bina, Deo.
 Ambo pares animis, par impar ludere sueti,
 Effem ab ambobus parta Chimæra fuit.
 Sic iecur amborum, fœcundâq; viscera pœnis
 Vultur, ceu Tytion, rostro inbiente premet.
 Grandius obq; scelus, Scyllas tibi Francke bifformes,
 Sæpè sub aspectum Rex Acherontis aget.
 Felices igitur qui has sternunt ore Chimæras :
 Immoti his ducibus statq; manetq; fides.*

Andr: Eumorph:
Glogouien.

IACOBI GORSCII

Præmunition,

Cum explicatione incrementorum impietatis Hæreticorum.

VLTA QUIDEM CHRISTVS IESVS
signa & argumēta reditus sui ad nos, magnique illius diei, quo viuos & mortuos iudicaturum se promisit, nobis demonstravit; sed certissimum signum eius rei fuerit, fidei, quam nos docuit, defectio.

Tum enim ille veniet, tum mundi iudicium instituet, cum fidem suam extinctam, & veritatem suam figmentis hominum impiorum commutatam, talentaque illa, quæ seruis suis commiserit, deffossa, mendaciorumque coeno immersa viderit: quæ vt repetat, veniet. Putatis inquit ille, filium hominis, cum venerit mundum iudicaturus, fidem inuenturum? Finis igitur fidei, finis est mundi. Extincta luce fidei, quæ nos Deo commendat, quæ mundum vniuersum vegetat, nihil est deinceps quod à nobis expectet. Et propterea non amplius mundum in eo quem cernimus statu permanere patietur, quem pietatis, quem gloriæ Dei patris, & fidei suæ domiciliū, siue templū, non aulam scelerum, atq. impietatis arcem esse voluit. Pulla pietate, veroque cultu Dei, è templo Salomonis,

monis, corrupta religione vera, templum ipsum, vt spelunca latronum euersum est. Templum Dei nos sumus, sed haftenus, donec ille in nobis maneat: manet autem, dum & corde credimus, & ore, quod credimus, profite-
mur; ac non solum ore confitemur, sed re ipsa & operibus pietatis comprobamus. Neque enim illi templum Dei dicendi sunt, esse, qui, quod verbis simulant, factis ipsis abnegant. Fide igitur vera, quæ corde creditur, quam os personat, quam facta, & opera, pietati apta comprobant, manente, Dei templum sumus: quod in integrum maneat, necesse est. Pulsa inde fide, non amplius templum Dei stabit: totum quidquid erit, spelunca latronum, scelerum, ac mendacii sentina erit. Quod cum acciderit, Christus sui violati templi fideique & veritatis suæ vel expulsæ, vel tenebris mendacii immerse, vindex veniet; iudiciumque illud horrendum, in quo lucra talenti comissi à singulis repetet, instituet; ac mundo finem imponet; totamque structuram eius ita dissoluet, vt lapis super lapidem non maneat: nec patietur in hæreditate sua diabolum & nostrum & suum hostem, se tam impudenter iactare, vt iam iactat, qui iam fidem eius, per eos qui ab Ecclesia Catholica recedunt, qui Christiano nomine illo, quod nouum propheta fore pollicitus erat, scilicet, vt à Christo Christiani, vt Antiochiæ factum appellaremur, repudiato, alia sibi nomina fingunt; ac vnitatem Ecclesiæ, quæ custos fidei Christi, & ministra fidelis est, dirumpunt; & fide iactanda, fidem ex animis

nimis hominum extirpant, extinguit. Cùm enim fidei hostis sathan, nec per Iudæorum nequitiam, nec per Gentilium acerbiter eam extinguere quisset, immò, quanto magis eo modo insaniret, tanto eam firmiorem esse, per totumque diffundi mundum, magis ac magis vigere cerneret; aliam viam ingressus, alios milites contra Christum, non extra, vt antè, Ecclesiam, non alienos, sed in ipsa Ecclesia domesticos et vernas ipsius fidei quesivit, qui foras egressi & perfugæ facti specie pietatis, & nomine Christi, armati, Christum ipsum oppugnarent: ac fidem simulando, fidem ipsam euerterent. horum Centuriones olim Cærinthi, Ebiones, Valentini, Cerdones, deinde Manichæi, Ariani, & alii infiniti fuerunt: quibus omnibus profligatis, cùm Ecclesia floreret, cùm pax, cùm omnia tranquilla essent, cùm pietas vigeret, gloriaque Dei totum orbem personaret, Christusque omnia in omnibus esset; Ecce sathan ille profligatus, & in carcerem coniectus, è vinculis suis, vt canis furens elapsus; in mundum emissus, noua ciet bella, nouos duces conquirat; & eum exercitum qui Christi esset, vanæ fiduciæ iactatione deprauat, vtque perfugas illos suos à Christiano milite fecerneret; non Christianos, sed Euangelicos vocari mandat, atque Ecclesiam Christi, castraque Dei Sabbaoth, scindit, & ita quod erat veri Salomonis Christi regnum consentiens & florens inuadit & vastat: Absolonem aduersus Dauid patrem armat, & Salomoni Hyeroboam opponit: qui ne sui perfugæ, & veri Re-

gis Christi desertores religionis veteris & veræ, desiderio, errore suo damnato, in castra vnde educti erant redirent; nouam religionis speciem instituit; noui Euangelii, nouos boues, quos perdit homines colerent, conflat & proponit; hancque veram doctrinam Christi Iesu esse mentitur, cuius militiæ suæ aduersus Christum Iesum, Martinum Lutherum Magistrum facit: qui vt tuba cecinit, vt se ducem esse eius doctrinæ nouæ denunciauit; non modò singulos homines, sed etiam vrbes, prouinciasque integras exciuit, & aduersus eam, quam semper deffendissent religionem, & veritatem, mendaciis suis armauit. Hoc igitur duce, impia illa turba in Ecclesiam Catholicam primum inuasit, eamque obsidere & oppugnare aggressa, culmina eius deiicere, turresque deturbare coepit: indulgentias primum impugnavit: cærimonias plerasque damnauit: sanctos patrocínio, virgines perpetua castitate priuauit: sacerdotes maritauit: monachos religione soluit: & alia multa decora Ecclesiæ sustulit, fundamento tamen immoto, & integro relicto. Quod dum iste agit, exoriuntur statim alii, quos præliorum eius poeniteret: maiora moliuntur: non solum tecta, culminaque Ecclesiæ detrahunt, parietes etiam ipsos, ac columnas, quibus niteretur, totum illud Christi ædificium, demoliuntur: Sacramentum Eucharistiæ, quod pignus amoris charitatisque mutux, & mortis suæ Christus nobis reliquit, ab Ecclesia exturbât: panem & vinum merum tantum suis apponunt: verita-

tem

tem Christi corporis & sanguinis sub speciebus illis elementorum subsistere negant; ac ita se à corpore Christi amputant. Cuius sceleris Zuinglium & Caluinum duces, & autores fuisse, nemo est qui ignoret: qui etiam ipsum ducem, sui sceleris & principem Hæreseon suis aggressi armis, coëgerunt in suam sententiam iurare, & tantum in usu Eucharistiæ sacramentum esse, idque sola fide sumentium effici: extra usum, nullam vim eius esse, nudum panem vinumque esse, & ob id etiam, quod sumentibus superesset, canibus proiicere persuasērunt. Nec contentus Sathan tanta istorum impietate, maiora moliri coepit: iam non parietibus modò Ecclesiæ machinas ignesque iniecit, verum enim vero fundamentum ipsum cui totum ædificium niteretur, manus admouere constituit, moxque baptismum, quæ porta est prima salutis nostræ, per eos qui Anabaptistæ dicuntur, impugnare coepit: quem etsi totum simul euertere se non posse videret, partem eius demolitur: recens natos baptisari prohibet: eo modo baptisatos, rebaptisari suadet, & alia dictu nefanda in hoc sacramenti genere confingit, atque fontem illum Christi purum, in quo sordes nostras ille mundari voluit, sorde impietatis suæ, & mendaciorum, infecit. Præterea aliorum alia aduersus ecclesiam molimina, quæ infinita sunt: non vno enim modo Sathan ecclesiam Christi oppugnat, fidemque eius, quæ est iustitia nostra extinguere conatur. Quod ut aliquando conficiat, non simul fæces suas illas effundit, sed sensim alia

aliis instillat. Conuulsa igitur salutis nostræ prima porta
baptismi, tentata fide, & bonis piisque operibus nuda-
ta, fundamentū vitæ nostræ, quod est Christus Iesus, pro-
spectat; quem quomodo aggrediatur, dum cogitat, Ari-
um suum consulit, ab eo milites petit, qui Christum, & si
Deum filiumque Dei non negarent, creatum tamen, id-
que ex nihilo Deum esse mentiantur, & propterea im-
parem patri, nec natura sed voluntate patris, & Deum &
filium esse; qui & si trinitatem personarum non impu-
gnent, substantiam tamen, eandem esse, earum persona-
rum pernegent. seiungunt igitur filium à patre, vt crea-
turam à creatore: seiungunt spiritum sanctum ab utroque.
Hoc igitur modo fundamentum in quo tota structura
ecclesiæ locata sit, demoliri coepit, maiora mox ausurus,
totumque fundamentū hoc exterminaturus, Christum-
que non modo Deum non esse, sed neque mediatorem
inter nos & Deum esse mentiturus; trinitatemque tre-
mendam figmentum idololatrarum, & idolon horren-
dum, fontemque omnium turbarum in religione asser-
turus, utque concordia locus in religione relinquatur,
totum hoc figmentum tollendum esse, clamaturus; ut ita
penitus, euerso illo fundamento, Apostolorum, & Prophe-
tarum, super quod alij aurum, alij argentum, alij paleam,
lutum alij exædificarent, totius religionis & fidei nostræ
memoria aboleatur, nullaque spes salutis nobis relinqua-
tur. Quò enim nos vertemus? Vnde auxilia præsidiaque
aduersus hostes nostros petemus? Quæ spes vitæ & iu-
stitiæ

nitæ nostræ fuerit, Christo Iesu saluatore & Domino
nostro abnegato? Quis nos Deo patri reconciliabit?
quis pro nobis interpellabit? si ille medius inter nos &
patrem esse desierit: non iã amplius Ioannes nobis pec-
cantibus præsidia indicare poterit, quæ solebat his ver-
bis nobis inculcare: Scribo, ne peccetis, sed si peccaue-
rimus, habemus aduocatum apud patrem, Christum Ie-
sum, qui, vt Paulus testatur, pro nobis interpellat. Fru-
stra igitur credidimus, inanis spes nostra, si Christus nõ
solùm non resurrexit, sed neque est pro nobis mortuus,
vt qui non sit mediator noster: frustra Paulus gloriatur
posuisse se fundamentum præter quod aliud nemo po-
nere potest, Christum Iesum: inanis eius illa est consola-
tio, quæ aures nostras circumsonat: iam non estis ho-
spites & aduenæ, sed estis ciues sanctorum & domestici
Dei superædificati super fundamentum Apostolorum, &
Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Iesu.
Ludit nos Paulus cùm ait: Iustificatos per fidẽ in Chri-
stum Iesum nos pacem habere ad Deum: falsum erit il-
lud, ad Timotheum, Mediatorem vnũ esse Dei & homi-
num, hominem Christum Iesum: tota spes nostra, abne-
gato Christo, & mediatoris officio expoliato inanis e-
rit: totum Christi ædificium, cuius fundamenta prophe-
tæ posuerunt, Apostoli roborarunt, patres extruxerunt,
hoc vno lapide summo & angulari amoto, concidet: qua
arce euerfa, sathanæ regnum resurget, in quo se ille ma-
iore cum fiducia & audacia iactaret, quàm vnquã iacta-
uerit

uerit; Christus Iesus est, qui eum vicit, qui chyrographū
eius suo sanguine deleuit, qui eius omnes potestates in
se ipso triumphauit, qui captiuā captiuitatem in coelos
scandens abduxit: hoc duce & victore repudiato, & ab
officio hoc amoto, nihil est quòd Sathan metuat, nihil
est quòd eum ne totū mundum statim suo furori subij-
ciat, retardabit. solus Christus Iesus eius istius furoris,
& tyrannici dominatus obstaculum est, cuius ille quo-
niam perturbata ecclesia catholica, & in sectas dissecta
variis & infinitis hæreticorum legionibus vastatam, re-
gnum debilitatum, viresque eius imminutas, putet; to-
tum euertere, memoriamque eius abolere se posse cer-
tò sibi persuadet. Quòd dum ille animo coquit, dum ad
eam victoriam præsidia quærit, & in omnes partes, ani-
mum versat; Ecce Christianus quidam Francken vagus
ad eum accurrit, sibi hanc prouinciam deposcit, non tã-
tū soli Christo, aut spiritui sancto, sed toti trinitati bel-
lum denunciat; seque effecturū iactat, ne deinceps tri-
nitatis idolon in ecclesia consistere queat: ne Deus pa-
ter, ne filius eius, ne spiritus sanctus nominetur amplius,
& alia multa, quæ in eo libello, quem nuper Cracouiæ
edendū scelerati Calcographi, & hominis impii opera
curarit, impudenter se certò effecturum, Christoque im-
perium abrogaturum denunciat, satis impiè iactat. quā
iactantiam & scelus istius perfugæ Sathan, etsi probaret
vehementerque ita proiectum hominem ad tantum sce-
lus audendum sibi vltro oblatum gauderet, ne quo ta-
men

men casu sibi in aliis regionibus, vbi certa ratio creden-
di, legibus constituta, & circumscripta sit, antequã quod
iactaret perficere posset, periret, in hoc regnũ eum con-
cedere iussit, vt ex hac arce libertatis nostræ, mundum
ipsum armis suis aggrediatur, opesq. suas hic cõfirmet,
militem nobilẽ scribat; atque non argumentis, non scri-
ptura, sed potiùs armis ab omni iniuria, etiam magistra-
tus legitimoq; imperio eũ tueatur, ac libertatẽ vt cly-
peum pro eo opponat, & confœderationes in aciẽ pro-
ducat. Hanc igitur sedem, faciendi belli, Christi que e-
uertendi sibi Francken elegit: hĩc acies suas armat:
hinc militem euocat: hĩc ludos impietatis & blaspe-
miæ aperit: inuenit qui non solũ eum recipiant, sed
etiam qui vel sanguine fuso deffendant. Et hæc est illa
nostra nunquam satis laudata libertas, quæ non modò
Deum non metuat, sed quæ etiam eum cum Senache-
rib blasphemet. Sed ad Francken, qui suscepta prouin-
cia belli gerendi, eam rationẽ se ingressurum denuncia-
uit, quam adhuc nemo ingressus est, culmina, illos, turri-
culasque, quibus ecclesia adornata esset oppugnasse, &
deturbasse ait, se non in iis ludicris, & quæ ruinaẽ to-
tiũs ecclesiæ sequerentur oppugnandis moraturum; sed
ipso fundamento religionis catholicæ machinas admo-
turum; quo vno vel sublato, vel commoto, totum ædifi-
cium, omnes columnæ, omnes turres, tecta, parietes, sta-
tim ruerent. Igitur non modò Christum, non modò Spi-
ritum sanctum, vt cæteri, aggreditur, verũ etiam ipsum
C Deum

Deum patrem in ius vocat, quòd ille, cùm nihil generet,
patrem se dici patiatur: quod nomen vt & totius trinita-
tis idololatrarũ arte confectũ esse ait, trinitatemque di-
scordiarũ in religione condemnat, exterminariq; eã iu-
bet, ita & alia nefãda molitur, quibus hoc nostro scripto
respondemus, ac vt vana & impia damnamus, & con-
tra legiones mendaciorum sathanæ, cohortem veritatis
Christi producimus; ne fidei Christi Iesu, & officio nõ-
stro deesse videamur, ac in illo tremendo iudicio, ad
quod instituendum, dum fides extincta fuerit, victor nõ-
ster Christus Iesus in maiestate sua venturus est, condẽ-
nemur. Quo in loco te monitum esse volo lector pie, vt
cogites astutiam sathanæ eiusque artes, in euertenda fi-
de Christi, expendas diligentius. Vide vt sensim progre-
ditur, culmina primũ religioni detrahit, indulgentias
damnat, aquam benedictam ridet; vbi cùm constitisset,
maiora audet, sacramenta nostræ salutis fœderisq. per-
petui à Christo instituta pignora, vel turbat, vel prorsus
damnat: qua in re dum aut illum probamus, aut illi nõ
resistimus, maior audet, Christum filium Dei à patre se-
iungit: spiritum sanctum damnat: ad patrem solum om-
nem potestatem transfert, filio tamen spirituique sancto
aliquas partes attribuit; vt ne videatur patrem omninò
ministris potentiæ suæ exspoliare, receptamque fidem,
& vsu firmatam prorsus euertere: vbi cùm se gradum fir-
masse videat, filiumque & spiritum sanctum, sua potesta-
te priuatos à se iudicat, patrem ipsum mox aggreditur,

non

non patrem sed ens primum vocari eum præcipit, mendacij eum arguit, quòd dicat se filium habere, cùm Deus nec generet, nec generetur, decreto philosophorum: atque cum hac doctrina, ad nos dilectissimum suum, in quo sibi complaceat, misit Francken, qui nobis hæc suadeat, qui promittat se effecturũ, vt trinitatis nomẽ aboleatur: hoc verò est, vt religio & cultus Dei, vnus in substantia, trini in personis, prorsus aboleatur, & ad idola illa vetera Deorum mortuorum redeatur. Hic est scopus doctrinæ & euangelij Francken: hic finis doctrinæ Lutheri, qui ad tãtam impietatem primus fenestram aperuit, per quam tota impietas infusa in ecclesiã omnia demolitur, ac fundamenta etiam ipsa, quæ Lutherus tuebatur, in quibus se solũ aulã Christi ædificare clamabat, euertit & exterminat. Falsò Lutherus credebatur, non progressuros alios vltra eum terminum, quem ipse audaciæ suæ posuisset. Non constiterũt alij eo in gradu, altiora aggressi, conculcatis cærimoniis, eiectis sacramentis, sanctisque oppugnatis, in Christum Iesum & spiritum sanctum inuasērunt: authoritatem & ortum eorũ excusserunt: postremò Francken ipse, Deum etiam patrem, cum sua trinitate personarũ conspuit, idolon horrendum esse pronunciauit, ac nihil credendum nobis reliquit: ad Iouem, Mineruam, & cætera idola religionem transtulit. Credo Luthere te non cogitasse, quàm temeraria, quàm audax, & quàm furens sit impietas, quæ semper incrementa quærit, altaque semper petit, planè tibi

euenit, quod euenire solet iis, qui parentes violant: in-
uasisti in patrem tuum Summum Pontificem: conspuisti
faciem eius: verenda eius nudasti: à quo maledictus, vt
Chanaan digna supplicia à tua prole tulisti. cōspuerunt
illi tuam doctrinā, eoque progressi, vt quē tu solūm Chri-
stum iactares, abnegarent: non modò diuinitate, sed ip-
so etiam officio mediationis, ad quod solūm nos rele-
gabas, vnde sanctos reiciebas, eum nudarunt: & qui-
dē in te ita deseuerūt, vt nō solūm quibus tu contume-
liis patrem tuum affeceris te vlciscerentur, verū enim-
verò maioribus cōuiciis & suppliciis te cruciarunt, in eo,
vbi tu tuo patre torquendo consistere solebas, non con-
sistentes limine, frustra te clamante, cum illo Aristoteli-
co patre, qui filium à quo capillis traheretur hortatur, vt
se dimitteret ad limen attractum, vbi ille suum patrem
in simili scelere dimittere soleret, à quo ille audit se libe-
raliorem eò hīc fore, & vltra etiam progressurum: non
consistit enim impietas in primo limine: omnes metas
transgreditur, & tanquam furens obuia quæque sternit.
X Aperuisti ostium, ac immisisti in ecclesiam flammam
impietatis, quæ non solūm ea, quæ tu incensa esse velis,
sed & te ipsum exusit, doctrinas tuas aboleuit, funda-
menta tua euertit. Habes te dignam prolem, Christianū
Francken, qui in tuis cunis lactatus, quo furoris progre-
diatur, ex hac quam subiicio tabula cognosces: nec du-
bito quin iam non cum Statio illo, vt est apud Cicero-
nem exclames: pro Deum popularium omnium adole-
scen-

scientium, clamo, postulo, obsecro, oro, ploro, atque imploro fidem, non leuissima de re, vt quæritur ille fieri in ciuitate facinora capitalia, ab amico amante argentum accipere meretrix non vult: aut cum Cicerone ipso de religione sua & nat: Deorum differente: Adsint, cognoscant, animaduertant, quid de religione, pietate, sanctitate, cærimoniis, fide, iureiurendo, quid de templis, delubris, sacrificiis solennibus; sed potiùs nobiscum, quid de religione Christi, quid de fide, quam iactasti vnam, quid de Christo Iesu seruatore nostro, spiritu sancto magistro nostro, quid de fonte omnium bonorum, & totius diuinitatis, Deo patre impius iste scribat, quàm impiè Deum blasphemet: clamabis equidem scelus hoc Christiano homini, & euangelij nomen iactanti, non ferendum, ignibus tantam blasphemiam expiandam, in crucē scelus hoc abripiendū. Est equidem cur ita & tu & nos clamemus, cur ignes tantæ abolendæ blasphemix accēdamus, nisi velimus nos omni religione & fide vacuos, & perinde vt iste nequā est in Deū blasphemus esse demonstrare: nō minus impietatis reus est, qui blasphemiam non cohercet, quàm qui blasphemat: vtriusque scelus est, & grauius quidem, non vindicantis; ille enim impunitate animatur, qui supplicium spectans auderet facinus nunquam.

Sed iam tabulam doctrinæ
Francken aspice.

T A B V L A
DOCTRINAE BLASPHEMAE
CHRISTIANI FRANCKEN.

In præfatione.

1. Religionem Christianam esse inconstantissimā, omnium quæ sunt, fuerunt, & fortè erunt, religionum.
2. Cærimonias nullam habere certitudinem, nisi stultam crudelitatem.
3. Nullam religionem inter Christianos inueniri errore & superstitione vacuam.
4. In orbe christiano tantam seruitutem, quantam nullus vnquam inmanissimus tyrannus optare ausus fuerit, esse.
5. Frustra christianos libertatem suam quam Christus peperit, iactare, leuioremque ethnicam seruitutē, quàm libertatem christianam esse.
6. Ethnicorum seruitutem in corpora, christianā in animos seuire, & propterea libertatem christianam crudeliorem esse seruitute ethnica.
7. Inter christianos seruos dominari, dominos seruire.
8. Ser-

8. Seruos natura stupidos, indoctos, etiamsi sint nobiles, potentes, fortunati, diuites, & viribus præuallentes, esse.
9. Solos ingeniosos, & doctos, liberos natura esse, qui nunc & in Papatu, & aliis religionibus & sectis, miserrima seruitute premuntur.
10. Non permittere credere, & suam fidem profiteri, ut quisque vult, esse acerbam & monstrosam & plusquam barbaram seruitutem.
11. Quorum omnium malorum fontem esse consentiens inter omnes religionis dogma de trinitate, è quo ut monstro, monstrosæ religiones nascantur.
12. Monstrosos partus trinitatis, monstrosissima seruitute nutrice vti.

In libro ipso.

1. Omnium religionum quæ sunt, fuerunt, & fortè erunt, inconstantissimam esse religionem christianam.
2. Religionem christianam in tot sectas dissectã, quòd enumerari vix queant.
3. Quarum sectarum maximam quamque, in maximo errore tuendo constantissimam esse asserit.
4. Quali

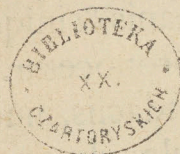
4. Quali ingenio quisque esset, talem eum religionem sibi fingere, & ad eum sensum qui suis moribus cōsentiāt, litteras sacras torquere.
5. Quenque moribus suis finem bonorum & malorum aptum fingere.
6. Trinitatis dogma ab iis profectum, qui multitudini Deorum colendorum assueti erant.
7. Quamvis plurimis testimoniis scripturæ sacre trinitatis ratio demonstratur, tamen id totum reiiciendum esse, propterea quod testimonia illa scripturarum improbe detorqueantur ad eum sensum.
8. Antistites christiani idolis colendis, olim assueti operam dedisse, ut superstitionem suam illam quasi nativam, autoritate sacre scripture confirmaret, atque ut veste eleganti ornarent, & propterea varios sensus scripturæ finxisse, ut ita facilius figmenta sua tuerentur.
9. Authores dogmatis de trinitate dicto hoc Pauli: Animalis homo non percipit, quæ sunt spiritus Dei, stultitia illi est, nec potest intelligere, quia spiritualiter diiudicantur; hominum mentes excœcasse, ne trinitatis idolon horrendum esse & figmentum videant.
10. Authores dogmatis de trinitate figmentum hoc suum, crudelitate nimia munivisse.

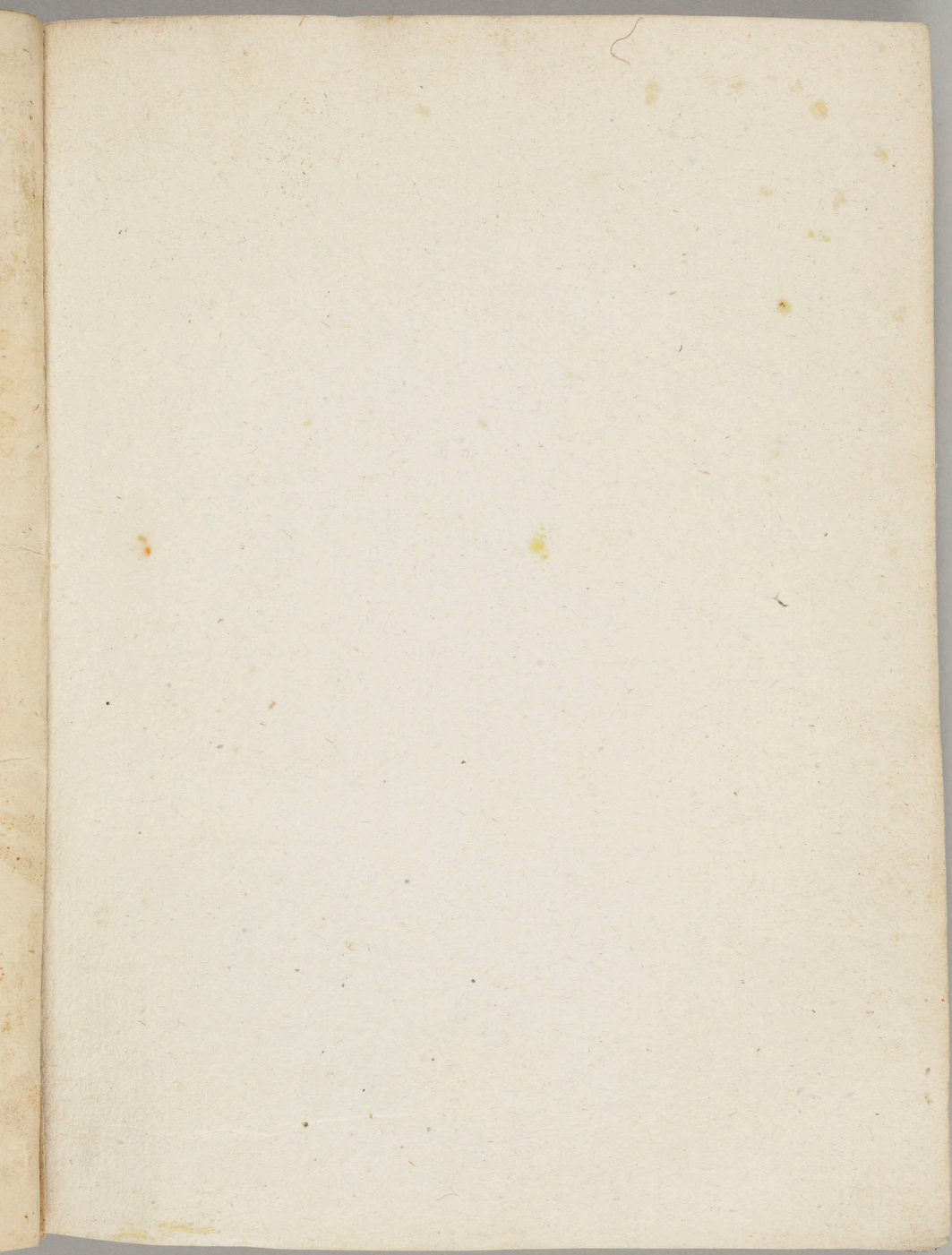
- em
cō-
um
ini
ni-
n-
u-
e-
afi
et,
a-
n-
A-
i,
i-
s,
m
-
-
11. Christum rebus naturalibus, spiritualia metiri, & iudicare voluisse : hoc verò fuerit sensui & rationi nostræ fidem subiici, non sensus rationemque in obsequium Christi & fidei mancipare, contra quā Paulus doceat, docuisse.
12. Rationis & sensus iudicium christianos damnasse, & fidei totam religionem suam subiici voluisse, ne eorum error & fraus deprehendi posset.
13. Ingenia acuta, quæ lumine veritatis illustrata, idolon esse trinitatem viderent, tum poenarum acerbitate, tum honorum præmiis tacere, fraudemque nō prodere, Antistites christianos adegisse.
14. Qui trinitatem in diuinis agnoscunt, trinitarios, & idololatræ esse.
15. Trinitarios veritatis fulgorem & splendorem non ferre.
16. Filium Dei *λογον*, Deum genitum ab æterno, figmentum esse idololatrarum, quod figmentum, quoniam in luce veritatis positum deprehendatur, æternitatis tenebris immersum esse à callidis hominibus.
17. Deum esse ens primum perfectū, immutabile, à nullo pendens, per se sufficiens, Deum verò genitum, hoc est *λογον* filium Dei non esse ens primum & cetera, propterea non esse Deum.

18. Deum nec generare, nec generari.
19. Eos qui trinitatis rationem Solis exemplo demon-
strent cum ratione insanire.
20. Mundum non esse genitum.
21. Quod est genitum principium habere. Si *λογος* est
genitus Deus, principium eum habere necesse, &
non esse ens primum, vnde sequatur Deum etiam
non esse.
22. Deum generando mutari, & diminutionem essen-
tiæ suæ pati, & propterea, generationem diuinam
inanem esse, & figmentum hominum, cū Deus
non mutetur.
23. Si filius Dei *λογος* Deus genitus, homo factus sit, ne-
cessariò sequitur immutatum esse, quod in Deum
cadere non potest, qui est immutabilis.
24. Deum vnum & essentia & hypostasi siue persona,
nō admittit enim pluralitatem personarum, sed vt
substantiam vnā, ita & hypostasim vnā in Deo
vult esse.
25. De trinitate personarum in vnitāte substantiæ vanā
doctrinam esse.
26. Idololātras non contentos duabus personis diuinis,
tertiā addidisse spiritum sanctum.

sibi postulat, domosque orationum in suorum latroci-
norum speluncas fallaci verbi Dei prædicatione con-
uertit. Sacrorum ministerium, vasa pretiosa vendicat si-
bi; vt vnde pio sacrificio placabatur in ecclesia Deus,
inde iam prophanis & iniquis & sacrilegis vsibus ad
iracundiam prouocetur. Fallit promissis, de-
mentat mendaciis, inuoluit fraudibus, oc-
cultis vulneribus necat, nec ante se
multi sentiunt læsos, quàm
propè mortis ictu
conciderint.

5